

Ія Валеріївна Пасечник
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ORCID 0009-0005-5935-2347

e-mail: pasechnic.iya@gmail.com,

Приватний заклад вищої освіти «Східноєвропейський
університет імені Рауфа Аблязова», м. Черкаси

ЕКОНОМІЧНЕ СТРАТЕГУВАННЯ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЗАШКІЛЬНИХ МИСТЕЦЬКИХ ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ

Вступ. В умовах сучасної глобалізації та зростаючої конкуренції, значення інновацій в освітній сфері набуває особливої ваги. Позашкільні мистецькі освітні заклади, які відіграють ключову роль у розвитку творчих здібностей та естетичної культури молоді, стикаються з низкою викликів, пов'язаних із необхідністю адаптації до змінюваних умов і очікувань суспільства. Важливим аспектом їх діяльності є впровадження інноваційних та проєктних методик, які можуть значно підвищити ефективність освітнього процесу та сприяти розширенню можливостей для творчого розвитку учнів.

Проблема ефективності інноваційно-проєктної діяльності в позашкільних мистецьких освітніх закладах є актуальною, оскільки інноваційні підходи вимагають не тільки нових знань і навичок від викладачів, але й адекватного ресурсного забезпечення, ефективних методів управління проєктами та сприятливого інноваційного клімату. Отже, ключовою задачею даного дослідження є розробка стратегій та рекомендацій, які б допомогли оптимізувати дані процеси і забезпечити їх високу результативність.

Постановка проблеми. Основними аспектами дослідження є створення інноваційної стратегії для позашкільних мистецьких освітніх закладів, розробка рекомендацій щодо підвищення економічної ефективності та фінансової стабільності інноваційних проєктів, формування практичних заходів щодо підвищення кваліфікації персоналу для успішної реалізації інноваційних проєктів.

Таким чином, наше дослідження має на меті не тільки теоретичне осмислення проблематики, але й розробку практично придатної інноваційної стратегії, яка може бути використана для зміцнення позицій позашкільних мистецьких освітніх закладів в освітньому просторі та підвищення їх конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безпосередньо питання проєктної діяльності у закладах позашкільної мистецької освіти розглядається у працях таких українських вчених: О. Смірнова [18], Е. Бойко, В. Вербицький, А. Корнієнко, О. Литовченко та В. Мачуський [5], В. Бистрякова, А. Осадча та Є. Гула [1].

Певні аспекти щодо підвищення ефективності інноваційно-проєктної діяльності позашкільних мис-

тецьких освітніх закладів визначаються у працях Х. Бахтіярова [4], О. Литовченко [6], С. Шкарлета [10], Я. Швень та О. Просіної [19].

Окремо відзначимо зарубіжних авторів, таких як П. Айдалот та Д. Кібл [20], М. Бергер та М. Ганді [21], Б. Кассіман та Г. Валентині [22], Р. Кларійс [23].

Згадані автори вивчають високотехнологічні галузі та інноваційні середовища в Європі, що може бути корисно для розуміння, як інноваційні підходи можуть бути інтегровані в освітні процеси в позашкільних мистецьких освітніх закладах в Україні. Також вони зосереджуються на моделі, що підтримує освітні зміни і може допомогти розробити методики, які сприятимуть інноваційним проєктам у досліджуваній області. Деякі з них досліджують відкриті інновації та взаємодію внутрішніх і зовнішніх потоків знань, що може бути корисним для залучення зовнішніх експертів й ресурсів у інноваційні проєкти в контексті розробки стратегій та рекомендацій щодо підвищення ефективності інноваційно-проєктної діяльності позашкільних мистецьких освітніх закладів.

Інші розглядають дозвілля та неформальну освіту в Європі, що може надати інсайти про підходи до позашкільної освіти, які можуть бути застосовані для підвищення інтересу та залученості учнів в Україні. Загалом визначені нами авторами забезпечують широкий спектр підходів і перспектив, які можуть бути інтегровані у науковий пошук з метою створення ефективних стратегій для інноваційних проєктів у позашкільних мистецьких освітніх закладах.

Мета дослідження полягає у розробці ефективних стратегій та практичних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності інноваційно-проєктної діяльності позашкільних мистецьких освітніх закладів. Ми зосередимось на вивченні та аналізі таких аспектів даної проблематики, як створення інноваційної стратегії для позашкільних мистецьких освітніх закладів, розроблення рекомендацій щодо підвищення економічної ефективності та фінансової стабільності інноваційних проєктів, розробці заходів щодо підвищення кваліфікації персоналу для успішної реалізації інноваційних проєктів.

Виклад основного матеріалу. Позашкільна освіта є важливою складовою системи освіти, яка доповнює та розширює формальну шкільну освіту, надаючи учням

можливості для розвитку інтересів, здібностей і компетенцій в різноманітних напрямках. Цей сегмент освіти охоплює широкий спектр програм та активностей, які відбуваються поза рамками традиційного шкільного навчання і можуть включати спортивні, мистецькі, наукові, технологічні та інші види діяльності. Зміст позашкільної освіти відзначається своєю багатогранністю та гнучкістю, дозволяючи дітям вибрати діяльність, яка відповідає їхнім індивідуальним інтересам та прагненням.

Позашкільна освіта є складовою системи безперервної освіти, визначеної Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту» і спрямована на розвиток здібностей та обдарувань вихованців, учнів і слухачів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні [5].

Система позашкільної освіти включає такі основні взаємозв'язані елементи, як мету і завдання, зміст освіти, форми, методи і засоби її здійснення.

Основним системоутворюючим фактором системи позашкільної освіти є освітня діяльність у вільний час. Подальший розвиток позашкільної освіти як соціального інституту (соціокультурного феномену), який розвивається і функціонує, зберігаючи свою сутність при зміні змісту та структури, а також підвищення її якості можуть успішно здійснюватися за умови застосування ефективного науково-методичного забезпечення освітнього процесу [5].

Структуру позашкільної освіти становлять:

- позашкільні навчальні заклади;
- інші навчальні заклади як центри позашкільної освіти довільного підпорядкування, типів і форм власності, в тому числі школи соціальної реабілітації, міжшкільні навчально-виробничі комбінати, професійно-технічні та вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації;
- гуртки, секції, клуби, культурно-освітні, спортивно-оздоровчі, науково-пошукові об'єднання на базі загальноосвітніх навчальних закладів, міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, професійно-технічних та вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації;
- клуби та об'єднання за місцем проживання незалежно від підпорядкування, типів і форм власності;
- культурно-освітні, фізкультурно-оздоровчі, спортивні та інші навчальні заклади, установи;
- фонди, асоціації, діяльність яких пов'язана із функціонуванням позашкільної освіти [8].

Позашкільна освіта має критичне значення для всебічного розвитку особистості. Вона сприяє: розвитку творчих здібностей, зокрема діти мають змогу розвивати свої творчі потенціали в невимушеній атмосфері; соціалізації, що виражається в участі в позашкільних програмах, що дозволяє дітям взаємодіяти з однолітками з різних соціальних та культурних контекстів; формуванню лідерських якостей, наприклад, багато програм позашкільної освіти включають елементи самоврядування та лідерства; академічному успіху, адже дослідження показують, що участь у позашкільних активностях може позитивно впливати на шкільну успішність; емоційному та фізичному здоров'ю, зокрема, активності з фізичним навантаженням та хобі знижують стрес, сприяють кращому емоційному стану.

Таким чином, позашкільна освіта не тільки забезпечує дітям додаткові можливості для навчання та розвитку, але й відіграє важливу роль у формуванні збалансованої та гармонійної особистості.

Нині зміст стратегічних напрямів державної політики у сфері позашкільної освіти відображено в Законах України: «Про освіту» від 18.04.2021 р., «Про позашкільну освіту» від 16.10.2020 р., «Про охорону дитинства» від 17.03.2021 р., «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 09.08.2019 р. та деяких інших [5].

Безпосередньо позашкільні мистецькі освітні заклади в Україні відіграють важливу роль у системі освіти, надаючи учням можливість займатися різними видами мистецтва, розвивати свої творчі здібності та культурні навички. Ці заклади не тільки сприяють розвитку особистості дітей, але й відіграють ключову роль у збереженні та популяризації національної культури.

Позашкільні мистецькі освітні заклади – це установи, що забезпечують неформальну освіту в галузі мистецтва. Такі заклади можуть включати музичні школи, школи мистецтв, художні студії, театральні студії, танцювальні академії тощо. Основною метою таких установ є створення умов для мистецького розвитку дітей та молоді поза рамками формального шкільного навчання.

Такі заклади відіграють важливу роль у формуванні майбутнього культурного ландшафту України, підтримуючи і розвиваючи мистецькі таланти та надаючи їм можливості для росту і професійного розвитку.

Трансформаційні зміни в сучасних позашкільних мистецьких освітніх закладах, спрямовані на підвищення ефективності їх інноваційно-проектної діяльності, зосереджуються на декількох ключових напрямках. Ці зміни охоплюють вдосконалення педагогічних методів, інтеграцію новітніх технологій, залучення до міжнародних проектів та партнерств, а також створення новаторського освітнього середовища. Розглянемо кожен з представлених аспектів детальніше.

1. Вдосконалення педагогічних методів. Сучасні позашкільні мистецькі заклади активно впроваджують інтерактивні та студентоцентричні підходи до навчання, які сприяють глибшому залученню учнів та розвитку їхньої креативності. Використання методів проектного навчання, де учні самостійно планують і реалізують художні проекти, забезпечує не тільки набуття мистецьких навичок, але й розвиток організаційних та комунікативних здібностей.

2. Інтеграція новітніх технологій. Технологічні інновації, такі як цифрове мистецтво, віртуальна реальність та комп'ютерна анімація, відкривають нові можливості для мистецької експресії та навчання. Інтеграція цих технологій у навчальний процес дозволяє закладам не тільки розширити спектр навчальних матеріалів, але й надати учням доступ до сучасних методів художньої практики.

3. Залучення до міжнародних проектів та партнерств. Участь у міжнародних культурних та освітніх проектах забезпечує обмін досвідом і ідеями між мистецькими закладами різних країн, що сприяє впровадженню інновацій і підвищенню якості освітніх послуг. Така взаємодія відкриває нові горизонти для педагогів та учнів, розширюючи їх професійні та творчі можливості.

4. Створення новаторського освітнього середовища. Модернізація інфраструктури та створення стимулюючого середовища, що відповідає сучасним освітнім трендам, є критично важливими для залучення та утримання талановитих учнів та викладачів. Оновлені аудиторії, творчі лабораторії, арт-студії та мультимедійні простори створюють умови, що надихають на інновації і творчість.

5. Підвищення кваліфікації викладачів. Навчання та професійний розвиток викладачів у галузі новітніх технологій та інноваційних методик викладання є фундаментом для підвищення якості освітніх послуг. Регулярні тренінги, семінари та майстер-класи допомагають педагогам оволодівати новими підходами та ефективно інтегрувати їх у навчальний процес.

Ці трансформаційні зміни не тільки сприяють підвищенню ефективності інноваційно-проектної діяльності, але й забезпечують більш глибоке і багатогранне мистецьке освіту, готуючи учнів до активної участі у культурному та творчому житті суспільства.

Вважаємо за необхідне дати визначення сутності поняття «інноваційно-проектна діяльність у позашкільних мистецьких освітніх закладах». Інноваційно-проектна діяльність у позашкільних мистецьких освітніх закладах України охоплює широкий спектр дій, які включають в себе розробку та впровадження нових підходів, методів та форм мистецької освіти, щоб збагатити досвід учнів і підвищити результативність навчального процесу. Така діяльність спрямована на те, щоб робити позашкільну освіту більш привабливою, ефективною та доступною, а також адаптувати її до сучасних вимог і технологій.

Відтак, інноваційно-проектна діяльність у позашкільних мистецьких освітніх закладах не тільки збагачує освітній досвід учнів, але й сприяє їхньому комплексному розвитку, готуючи молодь до активної участі в сучасному динамічному світі.

Сутність і зміст інноваційної стратегії для позашкільних мистецьких освітніх закладів полягають у створенні та реалізації довгострокового плану, який спрямований на модернізацію позашкільного навчального процесу, інтеграцію нових технологій і методик, а також на забезпечення відповідності позашкільної освіти потребам сучасного суспільства і ринку праці. Основна мета такої стратегії – підвищити якість і доступність позашкільної мистецької освіти, стимулювати творчий і професійний розвиток учнів. Інноваційна стратегія в позашкільних мистецьких закладах має на меті:

1. Підвищення ефективності освітнього процесу через використання сучасних освітніх технологій та підходів, які сприяють кращому засвоєнню матеріалу.

2. Розширення можливостей для творчого розвитку учнів за рахунок введення нових програм і дисциплін, які відповідають сучасним трендам у мистецтві та культурі.

3. Залучення нових груп учнів з різних соціальних та культурних середовищ, що забезпечує інклюзивність та доступність мистецької освіти.

4. Міжнародне співробітництво з метою обміну досвідом та інтеграції у глобальний освітній та культурний контекст.

Зміст інноваційної стратегії охоплює кілька ключових елементів:

1. Технологічна модернізація. Впровадження новітніх технологій у навчальний процес, таких як вірту-

альна та аугментована реальність, цифрове мистецтво, онлайн-платформи для навчання та спілкування.

2. Куррикулярне оновлення. Перегляд та оновлення навчальних планів з урахуванням сучасних вимог та трендів у мистецтві, включення міждисциплінарних курсів, які поєднують мистецтво з наукою, технологіями та бізнесом.

3. Професійний розвиток викладачів. Навчання та розвиток педагогічного складу для роботи з новими методами та технологіями, забезпечення постійного оновлення знань і навичок.

4. Міжнародні та міжсекторальні партнерства. Розвиток співпраці з іншими освітніми та культурними інституціями, науковими організаціями, технологічними компаніями та громадськими об'єднаннями.

5. Залучення зацікавлених сторін. Включення учнів, батьків, а також ширшої громадськості у процес планування та реалізації інновацій, організація громадських заходів, фестивалів, виставок тощо.

6. Моніторинг та оцінка. Встановлення системи моніторингу та оцінки результатів інноваційної діяльності, щоб гарантувати відповідність результатів встановленим цілям, а також виявити потребу в подальших змінах або корективах.

Виконання цих кроків дозволить позашкільним мистецьким освітнім закладам не тільки підвищити якість освіти та її привабливість, але й зробити навчання мистецтву доступнішим і змістовнішим для сучасної молоді.

Створення інноваційної стратегії для позашкільних мистецьких освітніх закладів вимагає комплексного підходу, що включає аналіз поточного стану закладів, визначення стратегічних цілей, впровадження новітніх технологій, а також залучення та навчання персоналу.

Ми пропонуємо детальний план розробки та впровадження інноваційної стратегії (рис. 1):

Крок 1. Діагностика поточного стану. Перший крок полягає у зборі та аналізі даних про поточні програми, ресурси, обладнання, педагогічний склад та результативність навчання учнів. Це включає:

- оцінку наявних навчальних програм та методів викладання;
- аналіз потреб та інтересів учнів та їхніх батьків;
- вивчення внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на діяльність закладу.

Крок 2. Визначення стратегічних цілей. На основі зібраної інформації формулюються основні стратегічні цілі. Дані цілі можуть включати:

- підвищення якості освітніх послуг;
- розширення спектру мистецьких дисциплін;
- інтеграція сучасних технологій у навчальний процес;
- залучення більшої кількості учнів.

Крок 3. Розробка стратегічних ініціатив. Для досягнення поставлених цілей розробляються конкретні ініціативи:

- технологічна інтеграція, зокрема це впровадження цифрових інструментів та платформ для викладання мистецтв (наприклад, програми для цифрового дизайну, музичні редактори);
- професійний розвиток, що включає організація тренінгів та майстер-класів для викладачів з використання нових методів і технологій;

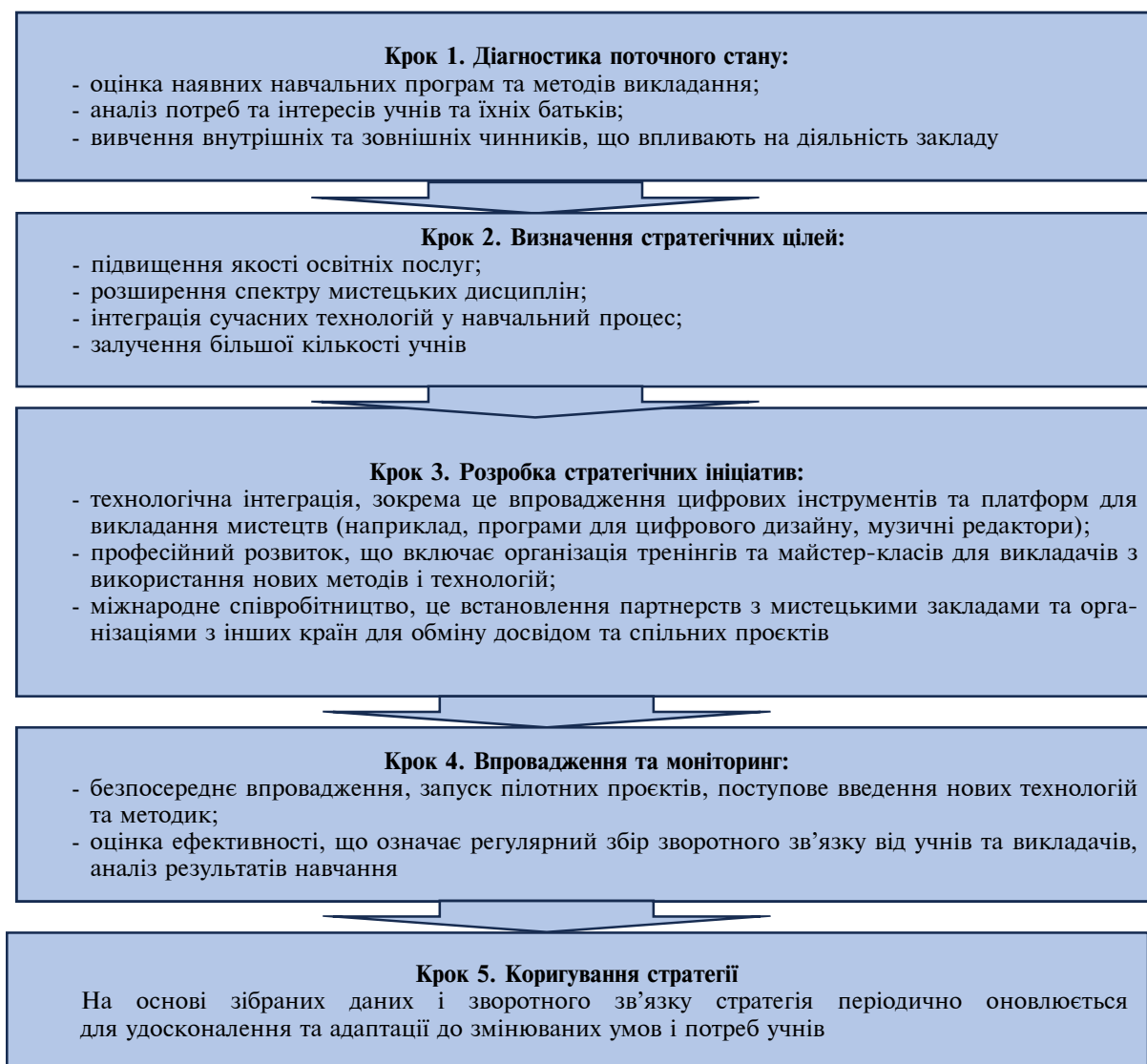

Рис. 1. План розробки та впровадження інноваційної стратегії для позашкільних мистецьких освітніх закладів

Розроблено автором на основі [14-17].

– міжнародне співробітництво, це встановлення партнерств з мистецькими закладами та організаціями з інших країн для обміну досвідом та спільних проєктів.

Крок 4. Впровадження та моніторинг. Після розробки ініціатив відбувається їх поступове впровадження. Важливо також налаштувати систему моніторингу та оцінки результатів:

– безпосереднє впровадження, запуск пілотних проєктів, поступове введення нових технологій та методик;

– оцінка ефективності, що означає регулярний збір зворотного зв'язку від учнів та викладачів, аналіз результатів навчання.

Крок 5. Коригування стратегії. На основі зібраних даних і зворотного зв'язку стратегія періодично оновлюється для удосконалення та адаптації до змінюваних умов і потреб учнів.

Отже, інноваційна стратегія для позашкільних мистецьких освітніх закладів має чітко визначену місію, цілі, мету та завдання, які забезпечують її сис-

темність і ефективність. Пропонуємо детально розглянути кожен з цих елементів:

Місія стратегії полягає у створенні інноваційного середовища, яке сприяє всебічному розвитку та професійній підготовці молодих митців через інтеграцію сучасних технологій, використання передових педагогічних практик і залучення до міжнародного культурного обміну. Стратегія прагне забезпечити доступність і високу якість мистецької освіти для всіх категорій учнів.

Основні цілі стратегії включають:

1. Інтеграція інновацій. Впровадження новітніх технологій і методик навчання, які підвищують якість і ефективність освітнього процесу.

2. Розвиток міжнародної співпраці. Залучення до міжнародних проєктів для обміну досвідом та підвищення стандартів освіти.

3. Професійний розвиток викладачів. Організація систематичних тренінгів та семінарів для підвищення кваліфікації викладачів.

4. Забезпечення інклюзивності. Створення умов для залучення учнів з різних соціальних та культурних середовищ.

Метою інноваційної стратегії є створення умов, за яких кожен учень може реалізувати свій творчий потенціал, забезпечення рівного доступу до мистецької освіти та підготовка молоді до активної участі в культурному житті суспільства. Стратегія також прагне адаптувати освітні заклади до швидкозмінних умов сучасного світу, забезпечуючи випускникам необхідні компетенції для успішної кар'єри.

Для досягнення визначених цілей і виконання місії стратегія має наступні завдання:

1. Модернізація навчального обладнання та інфраструктури. Покращення матеріально-технічної бази, закупівля нового обладнання та оновлення приміщень.

2. Розробка нових курсів і програм. Введення інноваційних курсів, що відповідають сучасним вимогам у сфері мистецтв.

3. Підвищення інклюзивності та доступності освіти. Впровадження програм, спрямованих на підтримку учнів з особливими потребами та забезпечення можливостей для навчання віддалено.

4. Створення платформи для міжнародної співпраці. Розвиток партнерських відносин з закордонними освітніми та культурними інституціями.

5. Впровадження системи моніторингу та оцінки. Розробка та впровадження інструментів для оцінки ефективності навчальних програм та зворотного зв'язку від учасників освітнього процесу.

Отже, на основі вище визначеного, можна побудувати концептуальну схему інноваційної стратегії для позашкільних мистецьких освітніх закладів (рис. 2).

Рис. 2. Інноваційна стратегія для позашкільних мистецьких освітніх закладів

Розроблено автором на основі [1; 3; 5; 9; 12-16].

За допомогою цієї стратегії позашкільні мистецькі освітні заклади зможуть не тільки покращити якість навчання та розвивати потенціал учнів, але й ефективно адаптуватися до викликів сучасності, активно впливаючи на культурне життя суспільства.

Загалом, інноваційна стратегія для позашкільних мистецьких освітніх закладів допомагає не тільки підвищити якість освіти, але й створити умови для розвитку креативності та самовираження кожної дитини, що є критично важливим у сучасному динамічному світі.

Важливо в контексті створення інноваційної стратегії для позашкільних мистецьких освітніх закла-

дів провести оцінку зовнішнього середовища позашкільних мистецьких освітніх закладів в Україні, що вимагає аналіз різних чинників, що впливають на їх діяльність. До цих чинників входять політичні, економічні, соціокультурні та технологічні аспекти. Про кожен з цих аспектів детальніше.

Політичні чинники:

1. Державна політика та фінансування. Позашкільна освіта в Україні підтримується державою, але рівень фінансування може змінюватися в залежності від економічної ситуації та політичних пріоритетів. Збільшення або зменшення бюджетних асигнувань безпосередньо впливає на можливості закладів.

2. Законодавчі ініціативи. Закони, що регулюють освітню діяльність, в тому числі позашкільну, визначають стандарти якості, права та обов'язки учасників освітнього процесу.

Економічні чинники:

1. Економічна стабільність. Загальний економічний клімат в країні впливає на інвестиції в освіту, заробітні плати вчителів, а також спроможність батьків платити за додаткові освітні послуги.

2. Фінансування з приватних джерел. Спонсорська підтримка або благодійні внески можуть суттєво покращувати матеріально-технічну базу закладів та їх програми.

Соціокультурні чинники:

1. Культурні цінності. Велика увага до збереження культурної спадщини та розвитку мистецької освіти в Україні сприяє підтримці таких закладів. Мистецтво є важливою частиною національної ідентичності.

2. Зміни в освітніх потребах. Зростаючий інтерес до глобалізації та міжнародної інтеграції може спонукати до збільшення кількості міжнародних програм та проєктів в позашкільних мистецьких закладах.

Технологічні чинники:

1. Доступність новітніх технологій. Інтеграція цифрових технологій та медіа в освітній процес відкриває нові можливості для навчання та творчості, але вимагає відповідних інвестицій.

2. Технологічне навчання. Необхідність впровадження навчальних програм, що включають використання сучасних технологій, змінює підходи до освітнього процесу в закладах.

Відтак, оцінка зовнішнього середовища показує, що позашкільні мистецькі освітні заклади в Україні опиняються в динамічному контексті, де політичні, економічні, соціокультурні та технологічні фактори взаємодіють, впливаючи на їх діяльність та розвиток. Це вимагає від закладів гнучкості, адаптивності та інноваційного підходу до планування та управління, щоб відповідати на виклики та використовувати можливості сучасного освітнього ландшафту.

Для підвищення економічної ефективності та фінансової стабільності інноваційних проєктів у позашкільних мистецьких освітніх закладах важливо впровадити ряд стратегічних рекомендацій. Дані рекомендації повинні базуватися на ретельному аналізі внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на діяльність закладів.

Основні запропоновані рекомендації:

1. Оптимізація витрат.

Енергоефективність: зменшення витрат на енергію через впровадження енергоефективних технологій та обладнання. Це може включати модернізацію освітлення, опалення та вентиляції.

Автоматизація процесів: використання автоматизованих систем для управління ресурсами та ефективного контролю за використанням матеріалів та обладнання, що знижує витрати та підвищує продуктивність.

2. Диверсифікація джерел фінансування.

Гранти та субсидії: активне залучення коштів через гранти та субсидії від державних, приватних та міжнародних фондів, спрямованих на підтримку культурних та освітніх проєктів.

Партнерства з бізнесом: розвиток співпраці з комерційними організаціями, які можуть інвестувати в мистецькі проєкти як частину своїх корпоративних соціальних програм.

3. Підвищення доходів.

Розширення програм: розробка та впровадження нових платних програм та майстер-класів, які можуть приваблювати нових учнів.

Комерціалізація продуктів діяльності: продаж творів мистецтва, рукотворних предметів, організація платних виставок та концертів, що є результатом роботи учнів і викладачів.

4. Управління ризиками.

Фінансовий моніторинг: регулярний аналіз фінансового стану та визначення потенційних ризиків для своєчасного реагування та вживання корективних заходів.

Страховання: використання страхових послуг для захисту від можливих фінансових втрат від непередбачуваних подій, таких як природні катастрофи чи інші надзвичайні ситуації.

5. Підвищення внутрішньої ефективності.

Професійний розвиток: навчання персоналу сучасним методам управління проєктами та фінансами, що забезпечить більшу ефективність у роботі.

Технологічні інновації: впровадження сучасних технологічних рішень для оптимізації управління ресурсами та процесами.

Додаткові рекомендації для підвищення економічної ефективності та фінансової стабільності інноваційних проєктів у позашкільних мистецьких освітніх закладах можуть включати наступні аспекти:

1. Залучення спільноти.

Краудфандинг та донорство: організація краудфандингових кампаній для фінансування конкретних проєктів, що викликають великий суспільний інтерес. Залучення донорів через показ успішних кейсів і чітких переваг проєктів для громади.

Локальні партнерства: співпраця з місцевими підприємствами та організаціями, які можуть спонсорувати проєкти або надавати ресурси (місця для виступів, матеріали для художніх робіт тощо) в обмін на рекламу чи соціальний кредит.

2. Впровадження гнучких освітніх моделей.

Гібридне навчання: комбінація онлайн- і офлайн-форматів навчання може допомогти зменшити витрати на утримання приміщень і залучити більше учнів, які з різних причин не можуть відвідувати заклад регулярно.

Модульні курси: розробка курсів, які дозволяють учням вибирати та платити лише за ті модулі чи класи, які їх цікавлять, замість традиційних довготривалих програм.

3. Підвищення видимості та маркетинг.

Ефективний маркетинг: використання сучасних маркетингових інструментів, таких як соціальні медіа, контент-маркетинг та емейл-маркетинг, для просування програм і залучення нових учнів.

Брендування: створення унікального бренду для закладу, який відобразатиме його особливості та переваги, що допоможе виділитися серед конкурентів та привернути увагу потенційних клієнтів.

4. Стратегічне планування.

Довгострокове планування: розробка довгострокових планів для стабільного розвитку та адаптації до мінливих умов ринку та технологічного середовища.

Аналіз ринку: регулярне проведення досліджень ринку для з'ясування потреб цільової аудиторії та адаптації програм відповідно до цих потреб.

5. Стійке управління.

Розумне управління ресурсами: контроль за використанням ресурсів, забезпечення економічного використання матеріалів і оптимізація витрат на енергію.

Управління персоналом: створення стимулів для високої продуктивності викладачів та співробітників, включаючи системи мотивації, навчання та розвитку.

Запропоновані рекомендації допоможуть позашкільним мистецьким освітнім закладам підвищити їх економічну ефективність і фінансову стабільність, а також забезпечити тривале і стає функціонування інноваційних проєктів.

Вважаємо, що для успішної реалізації інноваційних проєктів у позашкільних мистецьких освітніх закладах важливо зосередитися на стратегіях підвищення кваліфікації персоналу. Ми пропонуємо декілька ключових рекомендацій.

1. Навчання та розвиток професійних навичок:

– впровадження спеціалізованих курсів та семінарів, які зосереджуються на найновіших методах викладання мистецтва та інноваційних технологіях;

– залучення кваліфікованих експертів для проведення майстер-класів;

– створення можливостей для обміну досвідом з колегами з інших установ.

2. Менторство та коучинг:

– розробка менторських програм, які допомагають новим співробітникам швидше адаптуватися та навчатися у досвідчених колег;

– використання коучингу для розвитку лідерських навичок та управлінської ефективності.

3. Інтеграція технологій:

– навчання персоналу використанню новітніх цифрових інструментів та платформ, які можуть підвищити ефективність навчального процесу;

– впровадження програмного забезпечення для управління проєктами, що сприятиме кращій координації і плануванню інноваційних проєктів.

4. Залучення зовнішнього фінансування та ресурсів:

– пошук грантів і спонсорських коштів для фінансування додаткових тренінгів та освітніх позашкільних програм;

– співпраця з університетами, культурними установами та іншими організаціями для розробки спільних навчальних ініціатив.

5. Оцінка та адаптація:

– регулярний аналіз ефективності проведених тренінгів та адаптація програм згідно з отриманими результатами;

– використання зворотного зв'язку від співробітників для удосконалення навчальних матеріалів та методик.

Імплементация цих заходів допоможе підвищити ефективність інноваційно-проєктної діяльності в позашкільних мистецьких освітніх закладах та сприятиме розвитку креативного потенціалу як учителів, так і учнів.

Висновки. Позашкільна освіта в Україні відіграє ключову роль у формуванні гармонійної особистості, розвитку креативності та професійної підготовки молоді. Інноваційно-проєктна діяльність у мистецьких позашкільних освітніх закладах збагачує освітній досвід, сприяючи всебічному розвитку учнів.

Стратегічні напрями розвитку позашкільної освіти включають вдосконалення педагогічних методів, інтеграцію новітніх технологій, залучення до міжнародних проєктів та створення інноваційного освітнього середовища. Ці напрями мають на меті підвищення якості освіти та розширення можливостей для творчого розвитку учнів.

Зовнішнє середовище позашкільних мистецьких освітніх закладів, включаючи політичні, економічні, соціокультурні та технологічні фактори, значно впливає на їх діяльність та можливості для інновацій.

Реалізація інноваційної стратегії вимагає комплексного підходу, який включає діагностику поточного стану позашкільних закладів, визначення стратегічних цілей, розробку та впровадження конкретних ініціатив, а також моніторинг і коригування запроваджених змін.

Для забезпечення успішної реалізації інноваційних проєктів необхідне постійне підвищення кваліфікації персоналу, включаючи навчання новітнім технологіям і методам, менторство, коучинг, а також інтеграцію технологій у навчальний процес.

Всі основні висновки з дослідження підкреслюють важливість позашкільної освіти у формуванні майбутнього України, підтримці та розвитку мистецьких талантів, а також необхідність адаптації до сучасних вимог та викликів освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Бистрякова В. Н., Осадча А. М., Гула Є. П. Інноваційні процеси розвитку мистецької освіти в контексті європейської інтеграції. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9370/1/20180504_311.pdf.

2. Бойко А. Е., Вербицький В. В., Корнієнко А. В., Литовченко О. В., Мачуський В. В. Позашкільна освіта: додаткові можливості для розвитку особистості дитини. *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні*: монографія. Київ: КОНБІ ПРІНТ, 2021. URL: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>.

3. Інновації в освіті: перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 357 с.

4. Арістова А. В., Бахтіярова Х. Ш., Волобуєва С. В. Інноваційні технології навчання: навч. посіб.; словник для студ. вищих технічних навчальних закладів. Київ: НТУ, 2017. 172 с.

5. Бойко А. Е., Вербицький В. В., Корнієнко А. В., Литовченко О. В., Мачуський В. В. Інноваційний розвиток позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»: методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 223 с.

6. Литовченко О. В. Заклади позашкільної освіти України в умовах війни: освітня, просвітницька, громадська діяльність. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2022. Вип. 26. Кн. 1. С. 213-225. DOI <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2022-26-1-213-225>.

7. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33. URL: <https://bit.ly/39UTWUn>.

8. Структура позашкільної освіти. *Міжнародна асоціація позашкільної освіти*. URL: <https://pou.org.ua/struktura/>.

9. Бойко А. Е., Вербицький В. В., Корнієнко А. В., Литовченко О. В., Мачуський В. В. Модернізація організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти: методичний посібник. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. 223 с.

10. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: науково-методичний збірник / за заг. ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці: «Букрек», 2022. 140 с.

- the educational process in institutions of extracurricular education]. Kropyvnytskyi, Imeks-LTD. 223 p. Retrieved from <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723075> [in Ukrainian].
10. Shkarlet, S. M. (Ed.). (2022). *Osvita Ukrainy v umovakh viinoho stanu. Innovatsiina ta proiektna diialnist* [Education in Ukraine during the war state. Innovative and project activity]. Kyiv-Chernivtsi, Bukrek [in Ukrainian].
11. *Osvita v nezalezhnii Ukraini: rozvytok ta konkurentospromozhnist* [Education in independent Ukraine: development and competitiveness]. (2021). *Informatsiino-analitychnyi zbirnyk – Information-analytical collection*. Ministry of Education and Science of Ukraine. Kyiv. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpnevakonferencia/2021/19.08/Inform.zbirnyk-Osv.v.nezalezhnyi.Ukrayini/Inform.zbirnykOsv.v.nezalezhnyi.Ukrayini.17.08-1.pdf> [in Ukrainian].
12. Pro innovatsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 04.07.2002 r. № 40-IV [On innovative activity: Law of Ukraine from 04.07.2002 No. 40-IV]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukrainian].
13. Pro kulturu: Zakon Ukrainy vid 14.10.2012 r. № 2778-VI [On culture: Law of Ukraine dated October 14, 2012 No. 2778-VI]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2778-17> [in Ukrainian].
14. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII [On education: Law of Ukraine from 05.09.2017 No. 2145-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian].
15. Pro pozashkilnu osvitu: Zakon Ukrainy vid 22.06.2000 r. № 1841-III [On extracurricular education: Law of Ukraine from 22.06.2000 No. 1841-III]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> [in Ukrainian].
16. Pro orhanizatsiiu osvitnoi diialnosti v zakladakh pozashkilnoi osvity u 2022/2023 navchalnomu rotsi: Lyst MON Ukrainy № 1/8507-22 vid 27 lypnya 2022 roku [On the organization of educational activities in institutions of extracurricular education in the 2022/2023 academic year: Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1/8507-22 from July 27, 2022]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/npa/pro-organizaciyu-osvitnoyi-diyalnosti-v-zakladah-pozashkilnoyi-osviti-u-20222023-navchalnomu-roci> [in Ukrainian].
17. Pro skhvalennia Natsionalnoi stratehii iz stvorennia bezbariernoho prostoru v Ukraini na period do 2030 roku [On the approval of the National Strategy for Creating a Barrier-Free Space in Ukraine for the period until 2030]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80> [in Ukrainian].
18. Smirnova, O. O. (2021). *Metodychni osnovy proektnoi diialnosti u zakladi pozashkilnoi mystetskoj osvity* [Methodological foundations of project activity in the institution of extracurricular art education]. *Osvitno-naukovyi prostir – Educational-scientific space*, 1. DOI: <https://doi.org/10.31392/ONP-npu-1.2021.10> [in Ukrainian].
19. Prosina, O., Shven, Y. (2021). *Upravlinnia zakladom pozashkilnoi osvity: suchasni trendy, spivpratsia, proekty* [Management of an extracurricular education institution: modern trends, cooperation, projects]. Bila Tserkva, TOV “Bilotserkvdruk”. 252 p. [in Ukrainian].
20. Aydalot, P., Keeble, D. (2018). *High technology industry and innovative environments. The European experience*. London, Routledge Revivals. 250 p.
21. Berger, M., Gundy, M. (2016). Towards a Model Supporting educational Change. *International Journal of Information and Education Technology*, Vol. 6, No. 3, pp. 232–236. DOI: <https://doi.org/10.7763/IJJET.2016.V6.691>.
22. Cassiman, B., Valentini, G. (2016). Open innovation: Are inbound and outbound knowledge flows really complementary? *Strategic Management Journal*, 37, pp. 1034–1046. DOI: <https://doi.org/10.1002/smj.2375>.
23. Clarijs, R. (2008). *Leisure and non-formal education. A European overview of after- and out-of-school education*. Prague, Zenka.
24. European Association of Institutions of Non-formal Education of Children and Youth. Retrieved from <http://www.eaic.eu/>.
25. Goals to Transform Our World. Retrieved from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>.
26. Hutsaliuk, O. M., Holovina, O. I., Kozlovtsava, V. A. (2019). Formuvannia innovatsiinoi infrastruktury natsionalnoi ekonomiky v umovakh hlobalizatsii ta intehratsii [Formation of innovative infrastructure of the national economy in conditions of globalization and integration]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, 33, pp. 381–487. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct33-56> [in Ukrainian].
27. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Iu. A., Kotsyurba, O. Yu., Pitel, N. S. (2023). Upravlinnya rozvytkom innovatsiyno-proyektnoyi diyalnosti osvitnikh zakladiv v umovakh vzayemodiyi, konkurentospromozhnosti ta zabezpechenni yikh finansovo-ekonomichnoyi bezpeky [Management of the Development of Innovative Project Activities of Educational Institutions in Terms of Cooperation, Competitiveness and Ensuring their Financial and Economic Security]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (45), pp. 90–96. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2\(45\).90-96](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2023.2(45).90-96) [in Ukrainian].
28. Kramskyi, S. O., Hutsaliuk, O. M., Abliazova, N. R., Maltsev, M. M. (2023). Vykorystannia proiektnoho menedzhmentu yak innovatsiino-environmentalnoho pidkrodu v systemi pidhotovky fakhivtsiv z ekonomiky ta upravlinnia nauko-tekhnichnoiu sferoiu [The Use of Project Management as an Innovative and Environmental Approach in the System of Training Specialists in Economics and Management of the Scientific and Technical Sphere]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3 (73), pp. 88–96. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3\(73\)-88-96](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-3(73)-88-96) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.05.2024

Формат цитування:

Пасечник І. В. Економічне стратегування та заходи щодо підвищення ефективності інноваційно-проектної діяльності позашкільних мистецьких освітніх закладів. *Вісник економічної науки України*. 2024. № 1 (46). С. 104–112. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1\(46\).104-112](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1(46).104-112)

Pasechnyk, I. V. (2024). Economic Strategizing and Measures to Improve the Efficiency of Innovative Project Activities of Extracurricular Art Educational Institutions. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (46), pp. 104–112. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1\(46\).104-112](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1(46).104-112)